

kraljev popóludne je bilo, ko sva z bratcem sama v izbi ostala. Za pečjó sva sedela. Rajko je držal Plávko v roci, a meni je sedel Bálček na rami in se žalostno oglašal, pa takój zopet utilhnil, ker mu ni Plavka odgovarjala. Dokler bodem živel, ne bodem pozabil onega trenutka, ko je Rajko na ves glas zavpil: „Plávka, Plávka umira!“ in začel se je jokati in ihteti. In res, le nekolikokrati se je stresnil ubogi ptiček in bil je mrtev. Oj kakó sva se žalostila jaz in bratec pa tudi drugi naši z nama, tega vam ne morem povedati.

Na gredici zunaj na vrtu sva skopala grobek in pokopala mrtvo taščico z óno častjo, kakor se spodobuje najboljši prijateljci. Jaz in Rajko sva s solzami močila zadnjo posteljico ljubljene Plavke in Balček jej je pel nagrobnico . . .

Čas naglo hití v večnost. Minula so od tedaj leta. Tudi po Rajkota je poslal Bog svoje krilatec in odnesli so ga kmalu pred njim umrli zlati mamicí v nebeški dôrn. V nebesih prebiva zdaj, pri mamicí se veseli ter gleda sem doli náme in moj samotni dôrn; izvestno tudi na svojega nekdanjega ljubega ptička „Balčka,“ ki mi ravno zdaj drobí otožno pesenco spominjajoč se najine prisrečne mladosti.

Ostávil sem dôrn, ker starejši postajam. Našel sem pretečeno poletje o počitnicah pod svojim oknom rôdne hiše svojo ljubo taščico z zlomljeno nožico ležati; izlečil sem jej rano, a ker ni bilo do cela to mogoče, vzel sem jo s seboj in zdaj živiva tiho, mirno življenje ter se često spominjava najinih mrtvih in živih znancev . . .

In zima je zopet tù! Glad in mraz sta továriša drobnim ptičkom.

Spominjajoč se očetovih besed in milega brateca, nasipljem sleharni dan pod svoje okno na desko drobtiníc, pešek, konopelj, prosá in drugih takih stvarij. Napravil sem tudi velik „ptičji dom“ na vrtu, kamor nosijo pridni in usmiljeni otroci živeža mojim in svojim ljubljencem, katerih bi lahko naštel po več sto, a najboljše sem radoveden, ali imajo tudi v drugih krajih otroci, učenci in odrasli ljudje takó usmiljeno srce, da ljubijo ptičke, kakor jih ljubim jaz in kakor jih je ljubil moj rajnki bratec Rajko, ki je zdaj pri dobrem Bogu v nebesih.

Bog daj obilo blagoslova in veliko sreče vže na tem svetu takim dobrim ljudem!

A. M. V.

Moj voz.

II.

2. Prvi pipec.

á, há, há! pipec pa na voz! Ta je lepa! Za pipec ti je pa res bilo treba vozá! Čudo, da nas vže ne prosiš, naj ti potiskamo. Há, há, há! —

— I, meni se pa ta smeh zdi čisto nepotreben. Kje ali kdaj sem neki obljudil, da ne bodem ničesar majhnega naložil na svoj voz? Sicer pa tudi sam vem, da bi ga prej napolnil z hlódi ali vrečami, ali kaj, ko nimam takega blagá. Toda čemu bi prazne razdiral? Pipec je na vozi pa je mir in konec besedi! A še nekaj. Ker človek nikoli ne ravna dovolj previdno in varno — tako so me vedno učili domá in drugodi — privezal sem pipec z drobno vrvice za ročico,

in ni se bati, da bi ga izgubil, ali da bi se mi zmuzal z voza, kar bi bila velikska škoda za mene in moj ljubi pipec!

— Jej, jej, kdo bi to škodo nadomestil? — Há, há, há!

— Le posmehujte se, jaz se ne bodem: preljub mi je pipec in težko bi ga pogrešal na svojem vozi, prav težko. Potrpíte nekoliko še vi, poredneži mali, ki si sedaj hudomušno pomežikujete, še vi ga bodete morda ščasoma ogledovali z večjim spoštovanjem.

— Komaj čakamo — há, há! —

— Prvi moj pipec, kje sem te vže dobil? Kupil te nisem, to dobro vem. Kakó neki? Še sedaj se me denar izogiblje, kakor da sem trikrat kužen, ali kaj še le tista leta, ko sem dobro začel trgati hlače. Toliko so mi povedali in pokazali, da je denar okrogel, več pa nè, češ, kaj bodeš neki otrok z denarjem. Toraj kupil pipa nisem.

— Nè? — Našel si ga!

— Podaril mi ga tudi ni nihče. Da bi ga bil ukradel, tega pa še misliti ne smete, saj ste se vže učili, da je tatvina grešna; no, tudi meni je bilo to znano, in nisem si prilastil pipa po nepoštenem potu, nè, ampak vse drugače se je namerilo, da sem ga vtaknil nekega dne v žep kot svojo lastnino. Veste: prisluzil sem si ga, in da me ne bodete izpraševali, kako in kje in kdaj, razložim vam brž kar sam.

Sosedov Janko in jaz sva bila zeló prijatelja. Janko je imel dva pipa, jaz pa nobenega. Neki grški modrijan je sicer trdil, da je svojina jednega prijateljev tudi svojina drugega. Nama z Jankom pa vender to ni veljalo do cela, da-si sva bila zeló prijatelja, kakor sem vže omenil. Kako jabolko, kakšno hruško, kruh — no, take stvari sva si pač delila, toda pipec je prevelika vrednost, kar meni nič tebi nič mi ga Janko ni mogel dati.

Nekoč sva krave pasla in močno so nama nagajale. Meni prav za prav ni bilo treba tekati za živino, vender včasih me je pa prijatelj le preprosil, da sem šel vračat.

— Kolikokrat mi greš vračat, Ivan, — nagovoril me je, kó se je bil vže utrudil, kolikokrat greš vračat za tá-le pipec? —

— Desetkrat! — obljubil sem brž ves vesel.

— Štirinajstkrat pojdi, pa bode tvoj, — dražil je Janko pipec.

— Vže veljá, kar daj mi ga — štirinajstkrat. —

— Štirinajstkrat, dà — ná, tu imaš pipec, a sedaj steci, dimka je vže prestopila na sosedom svet. —

Kakor bi me bil veter nesel, tako sem jo vevrl za dimko in prav nič me ni bôdlo po trnji, saj nisem mislil na nič drugega, kakor na pipec, ki bode kmalu popolnoma moj. Pred to pogodbo mi je bilo vselej nevšečno, kadar je kaka krava kam ušla, ker sem jo moral urno pobrati za Jankom, ali pa samovati tako dolgo, da se je vrnil. Sedaj sem pa komaj čakal, da bi šel vračat in strašno dolga se mi je dozdevala tista póldruga ura, katero sem si sluzil pipec. Janko pa je zadovoljno sedel na mehkiem mahovem sedeži pod košato lipo in štel, kolikokrat sem vže zavrnil živino.

— Štirinajstkrat! — vzkliknil sem ves srečen, ko sem naštel dogovorjeno število.

— Jedenkrat primakni, saj si zeló vredno dobil pipec. Včeraj sem ga nabrusil, také reže kakor britev, — pregovarjal me je še Janko. In rad sem mu ustregel, zakaj pipec je bil res dober. Rog seveda ni bil več tako živo-rdeče pobarvan kakor pri novem, toda kaj rog! da je le jeklo dobro in rado ostro. O, oster je pa bil moj prvi pipec, to sem izkusil še tisti dan.

Takòj sem si urezal novo palico ter jo lepo opisal, kakor jo znajo samó pastirji — ej, pa je šel pipec tako rad v les, skoro bi dejal: kakor vam zobki v kruh. Toda mehka leskova palica in trd, suh les — to sta dve različni stvari! Domá sem namreč pokazal materi prisluzeni pipec in jo preprosil, da se je stegnila v žličnik — visel je visoko na steni — ter mi dala mojo žlico. Veste: zaznamovati jo je bilo treba, če ne, mi jo pri jedi lahko kdo zamenja, pa mu ni moči dokazati, da ni vzel svoje žlice. Ako pa naredim na žlici — kajpada lesena mora biti, kakeršne so bile pri nas domá — nekaj zaréz, potem pokažem samó zarez, pa velja, kakor bi pribil. Toraj žlice sem se lotil in jo zarezal vže na treh krajih, pa mi ni bilo dovolj znamenj, še v četrto sem se je lotil, kar mi izpodleti pipec v levi palec.

Predrti pipec! mislil sem si in otresal ranjeni palec. Kar na jok se mi je nabiralo, in da-si me je ranil moj ljubi pipec, iztresel sem ga. Ej, res je, res, kar zatrjujejo izkušeni ljudje: „Otrok ima jok in smeh v jednem meh.“

No, žlica je bila pa le dobro zaznamovana — z zarezami in s krvjo. Toda, kaj, če sem se majhno urezal, kri se je ustavila, solze so se posušile, pipec sem pa le imel! Na vsaki trski sem poskušal, če še vedno dobro reže in se ni morda vže skrhal. Pa pri jedi! Nikoli poprej nisem rezal kruha, ampak drobil z zobmi, a odslej — tako drobno sem ga razkosaval, da me je mati vprašala, ali sem ga narezal za piške ali ka-li. Tudi jabolka in hruške sem vse olupil. I, čemu bi mi pa bil pipec, če bi ga ne rabil? Zarjavel bi mi bil, a potem bi bil grd.

Kadar pa nisem ničesar rezal, tedaj sem ga pa ogledoval ali vsaj skrbno segal v žep, ni li morda izginitil iz njega. Tako je bilo teden dnij. Kar se nas je naletelo nekega dne na sosedovem vrtu kôpa otrôk: to so vam prišli onégav Nacek in Janček, moj prijatelj Janko in njegov brat Franek in ne vem, kdo še vse, pa smo se začeli prekucovati po travi in postavljati na glavo. Nismo se še do sita naskakali, vže sem moral domóv: stelje je bilo treba nanositi v hlev. Po tem opravku sem pod streho iskal, kje ima grahasta kokoš gnezdo, ker si je je bila prebrala tiste dni; nazadnje sem stikal nekaj za pečjo — zvečer pa ni bilo pipeca nikjer! Héncano me je pogrelo! Vse žepe sem obrnil, pa ni bilo nič.

V velikih skrbéh sem bil in brž jel premetavati razno navlako za pečjo in iskati pipec. Najbolj sem se bal, da bi ga ne bil izgubil pod streho ali v stelji; kako bi ga našel le-tam?

— I, kaj pa prašiš? Vso obleko mi bodeš okadil! — posvaril me je oče, ki je šival za mizo — saj sem vam menda nekoč vže povedal, da je bil krojač.

— Pipec sem izgubil, — obtožil sem se žalosten.

— Ej, pipec — kje pa? —

— Ne vem. —

— Hm, po tem takem ga bodeš pa težko našel. — In nadalje je vlekel moj oče šivanko, zakaj zeló se mu je mudilo, konec tedna je vže bilo. Meni se je pa čudno

zdelo, da mu je moja velika nesreča tako malenkostna. Saj vender pipec ni tako pod nič! Če bi pa šivanka padla pod mizo, naročil bi mi takój, naj pogledam in preiščem po vseh špranjah. Pa kaj je šivanka v primeri s pipcem?

Kajkrat se naključí, da kdo kaj išče, pa strašno dolgo ne more najti. Tudi meni je nagajalo. Spat sem moral brez pipea. Zjutraj mi je bila prva skrb, da vnovič poskusim svojo srečo. Po jutranji molitvi in zajutreku sem précej smuknil iz hiše in hajdi! hodimo za pipcem. Ta nepridiprav, koliko skrbij mi je nakopal na glavo, sam je pa tako mirno ležal na sosedovem vrtu v travi! Ko sem se namreč prejšnji dan na glavo postavljaj, prijelo se je tudi pipea to veselje, kar iz žepa mi jo je pobrisal in se postavil tudi v travo na glavo. Toda nazaj pa ni mogel. Morda mu je bilo po noči prav tako huđo po meni, kakor meni po njem. No, da sva se le našla, pa je bilo dobro. Kaj, če bi ga bil pobral kdo drug? Ne rečem dvakrat, da bi bila potem midva ločena za vselej.

— Mati, vže ga imam! — privpil sem domóv.

— Kaj ti pa koristi, ko ga bodeš zopet kje vsejal? — brzdala je moje nezmerno veselje mati in mi tudi takój modro svetovala: „Priveži ga, priveži na kako vrvico, da se te bođe bolje držal.“

— Kakó pa? — bil sem brž zadovoljen in srečen, da ga odsléj ne bodem mogel izgubiti. Sam namreč nisem imel vrvíce, pa tudi nisem vedel, kako bi prav za prav privezal pipec, pa skrbna mati mi je vse naredila: dala je vrvico in mi privezala pipec za hlačni rob. Vidite pa sem imel zopet pipec in vrh tega še krepko pritrjen. Oj tisočkrat blagor otroku, ki ima dobro, ljubečo mater — vse ima!

(Konec prihodnjič.)

Petelinček in petelin.

Po dvorišči gôri, dôli
Petelinček pleše,
A z ostrogo drgne v pesku,
Da se iskra kreše.

In glavó bahato meče
Na okrog pregrešno,
S tenkim glaskom vpije, piska,
Da zarés je smešno.

Vse početje to otročje
Dolgo s panja gléda
Stari petelín, ki tukaj
Njemu gre beséda.

Prej je on po dvôru hodil,
Klicaj kure svoje,
Mnogo skrb prebíl je zánje,
Mnoge ljute boje.

Zdaj pa to nihčè, ki jajce
Komaj zapustilo,
Rado bi na tem dvorišči
Gospodar vže bilo!

Petelinu huđa jeza
Vstane v koži stári:
„Pokoríti se mi moraš
Ti — kokótek jári!“

Neprestano gôri, dôli
Petelinček pleše
In z ostrogo drgne v pesku,
Da se iskra kreše.

Stari stopi s panja, proti
Njemu se odprávi,
Ko bahaček se obrne,
Pot mu brž zastávi.

Mlado revše pa togotno
V boj se našopíri,
Češ: če kaj ti je poguma,
Pa z menój se míri!

Stari lópne ga s perutjo,
Sune z ного stráni,
Kakor ni bil še nikogar
Letos niti láni.

Petelinček glasno joka,
Iz prahú se dvigne,
V kotu niti z glavo niti
Z ного več ne migne.

Modést.

